

Omnibus presens scriptum cernentibus Marga[re]ta Dei gracia Norwegie et Swecie regina salutem in Domino. Notum facimus vniuersis, quod honesto viro Swarte Skonungh · omnia bona · Magno Pors et Thorkillo Baarun olym pertinencia jn prouincia Fiæræ sita · tam vacua quam structa · cum omnibus adiacencijs et iuribus pro seruicio suo nobis impendendo et impenso jure pheodali¹ dimittimus et fauemus. Omnibus et singulis aduocatis nostris et officialibus prohibemus firmiter in hiis scriptis, nequis ipsorum contra hanc fauorum et bonorum assingnacionem sibi datam indebite presumat quomodolibet aggrauare², prout nostram vlcionem regiam voluerit euitare / Quod si vero jdem Magnus Pors et Thorkillus Baarun nostro seruicio mancipare et inesse nobiscum et rehabere voluerint, vt premittitur, extunc sibi alia bona illorum loco assignamus. Jn cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum castro Wardbergh · anno Domini · M^o · ccc^o · lxxx primo, dominico die post festum sancti Jacobi apostoli.

På baksidan: Drottning Margretæ gaffue breff om Magnus Pors gotz hon gaff gamble Swarte Skoning

Runt sigill av brunt vax, diameter 2,7 cm (drottning Margaretas sekret II, se SMK II, s. 67–69, fig. 57, och Danske Kongelige Sigiller, ed. H. Petersen, 1917, nr 56): Secretum secretum.

Text på sigillremsan: [...]ppo extunc
lastas a[...] debemus assina
d

1 Margareta] Så supplerat Dipl. Dan.; Margata ms. 3 olym] D.v.s. olim. 6 ipsorum] Efter rättelse. | hanc] h<u>nc Dipl. Dan. | fauorum] Ska sannolikt läsas så; bokstaven u efter rättelse ms; fauorem HSH, Dipl. Dan.; fauoracionem Dipl. Norv. 7 assingnacionem] D.v.s. assignacionem; bokstaven efter g överplumpad. 12 apostoli] Härefter brevauslutande tecken. 13 gamble] Ska troligen läsas så; g med förkortningstecken ms. 17 ppo] Bokstäverna före ppo dolda av sigill. 18 a] Bokstäverna efter a dolda av sigill.

¹ D.v.s. feodali; för ordet i betydelsen 'som avser förläning, läns-' se GMLS: feudalis. ² För ordet i betydelsen 'pålägga avgift' se Niermeyer, *Mediae latinitatis lexicon minus* (2002): aggravare.

10462

1381 juli 29

Trondheim

Olof (IV Håkansson), Norges, Danmarks och götars kung, kungör att han tar allmogen och sina under-såtar i Jämtland under sitt beskydd, det gäller lekmän och klerker, män, kvinnor, barn och tjänstefolk med deras lösa och fasta egendom. Kungen förbjuder alla och särskilt sina sysslomän och ombudsmän att på något sätt förgripa sig mot dem. Den som så gör kommer att få stå till svars för att ha brutit mot bestämmelser i ett kungligt brev. Drotsen herr Ogmund Finnsson och andra rikets rådsherrar har på kungens vägnar genom ed försäkrat allmogen i hela Norge att gammal lag och rätt ska gälla för dem, på samma sätt som tidigare under hans kungliga förfäder och föregångare och som lagboken utvisar. Kungen förbjuder alla män, och i synnerhet sina sysslomän, att härefter belasta folket med nya eller olagliga skatter, tullar eller pålagor i strid mot lag och

gammal rätt, i annat fall har de förverkat kungens nåd. Detta ska gälla för allmogen i Jämtland, både lekmän och klerker, under kungens livstid.

Drotsen herr Ogmund och kungens frände herr Sigurd Hafthorsson beseglar brevet.

Avskrift (efter 1486) på papper, Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 11957.

Tryckt: Dipl. Norv. XIV, nr 12; Norges gamle Love III, nr 116; Samlinger til det norske folks sprog og historie I (1833), s. 37–39; Jämtlands och Härjedalens diplomatarium I, nr 113.

Regest: RPprH 53; Dipl. Dan. IV:2, nr 154; Reg. Dan. nr 2744; Reg. Norv. VII, nr 962.

Om norska riksrådet och riddaren Ogmund Finnsson se E. Opsahl, "Ogmund Finnsson" i Norsk Biografisk Leksikon (snl.no).

Om Sigurd Hafthorsson se H. Bjørkvik, "Sigurd Havtoresson" i Norsk Biografisk Leksikon (snl.no).

Brevet är daterat till "Olaffs voko dag", d.v.s. vigilian eller dagen före sankt Olofs fest. I Norge utvecklas vigilian (*vaka*) till att även beteckna själva helgondagen. Man skiljer på till exempel *ólafsvøkuaptann* om kvällen före oc *ólafsvøkudagr* om själva festdagen (jämför KL XX: *Vigilia*, sp. 11). Här har denna senare tolkning valts och brevet har förts till Olofs-dagen (29 juli).

På samma pappersblad har skrivaren även gjort avskrifter av två kungliga brev av 1471 19/7 (SDHK nr 29281) respektive 1486 16/5 (SDHK nr 31757).

Olaffwer *medb* Gudz nad Noregs Dana ok gota konunger sender allum mannum sem
 thetta breff sia æder høyra qwedia Gudz ok sina. Veer vilium ath theer vither ath veer haffwm
 tekit almwga varn ok tegna vara i allo Jemptelande bade leyka ok lærda bade karlmen ok
 quinnor ok barn thera ok hion ok varnath thera allan ok godz thera bede laust ok fasth
 5 logliga i Gudz wald vara vernd ok konungxliga trausth thil alra rettha mala fwlkomlica
 forbiwdom hwariom manne hwer stæder eller thigundar sem hver er ok enkanneliga sýslo-
 mannom varum ther samastadz ok hanss vmbodzm annum almoga varum ok tegnom ther
 samastadz j nakrom luth ath mistyrma afflogliga eller ok tegnom varum leykom eller lerdum
 nokrar rongar agangar ath veita. Nema hver sem thet gørær vili sætha aff oss reidhe
 10 reffsingom ok hordom offwerkostom ok offwan aa swara oss fulla breffvabroth¹. Fframledis aff
 thuy ath drotzethe war hin kæresthe herra Agmund Ffinzson ok flere varer goder men aff vare
 rikis rade haffwa sworith almoganam iffwer endelongan Noregh fornæn reth ok gammul log
 ath halda ok haldaz latha aff wara vegna hwer sem ther radha mwgha aa vara vegna tha
 haffvom veer ok sialffwer vnth almoganam ther samast[a]dz bedhe leykom ok lærdom effther
 15 thy sem · aadher er sakt ath bliffwa vidher allan theyra gambla reth ok log effter thy s[e]m
 foreldrar theyra haffua nothit aff varom foreldrom konungum j Norgie ok thera lagbok vattar.
 En fulkomlika forbiwdom veer hwariom manne ok enchanneliga syslomannom warom them
 sem nw æra eller them sem framleidis komma kan nakra nya eller vlagliga skatta tolla tyngxle
 eller alagor a them ath leggja almenneliga eller sunderliga aa nakon theyra mothe lagum eller
 20 gamblom reth *medb* nakro matthe / en hver sem adrawiss gører skal vaarer nadher ok hulle
 forverkat haffwa / Viliom veer ok ath almwge vaar j Jemptalande sem adher er sakth bædhe

10 aa] Över raden. 11 vare] Härefter överstruket vegna. 14 vnth] Andra bokstaven svårläst i veck. | samastadz] samastdz ms. 15 allan] Nedre delen av ll oläsliga p.g.a. håll. | sem²] Andra bokstaven oläslig p.g.a. håll. 16 theyra] Sista bokstaven svårläst p.g.a. veck.

¹D.v.s. att bryta bestämmelser i ett kungligt brev, se Fritzner: bréfabrot 'Overtrædelse af hvad der i Kongebrev er bestemt eller foreskrevet'.

leyker ok lærde skulu tessa wars breff vbryteliga niothande varda enkanneligha thil thess dags ath Gudh giffwer oss thil waara aara ath komma. Var *thetta* breff gorth i Trondeyme *medb* rade ok samtykth drotzethe waars adernemffde ok fleyra wara godra manna aa Olaffs voko dag then førra er weer wrdom thil konugs tekner aa fyrsta aare rikis waars Noregs vnder vara / 25 drozetha waars herra Agmundar ok frenda wars herra Sigurdar Hafftorsonar jnsiglom.

25 konugs] *Så ms.*

10463

1381 augusti 1

Vadstena

Riddaren Anund Jonsson skänker till jungfru Marias kloster i Vadstena 16 mark lödiga och 100 mark penningar i gängse mynt, vilket belopp framlidne riddaren Karl Ulfsson av Ulvåsa var skyldig honom. Utfärdaren ger fullmakt åt klostrets abbedissa eller hennes ombud att på utfärdarens vägnar med all rätt utkräva och till fullo motta nämnda silver- och penningssumma av herr Karls arvingar samt att disponera gåvan för klostrets bästa.

Utfärdaren beseclar.

Orig. på perg. (27,3 x 9,5 cm; 8 rader), Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 11959.

Regest: RPB nr 1614.

Om Anund Jonsson (Lejonansikte) se SRM s. 14.

Om Karl Ulfsson (Ulvåsaätten) se SRM s. 53.

Omnibus presens scriptum cernentibus Anundus Jonsson miles / salutem in omnium Salvatore / Notum facio omnibus, quorum interesse poterit, per presentes / me monasterio beate Marie virginis in Watzstenom dedisse sedecim marchas puri et centum marchas denariorum vsualis monete, jn quibus nobilis miles bone memorie dominus Karolus Wlfsson de Vlfaasom extitit michi veraciter obligatus · plenam potestatem eiusdem monasterii abbatisse 5 seu per eam ad hoc deputatis conferens · eandem argenti · et pecunie summam ex heredibus eiusdem domini Karoli · omni iure ex parte mea / exigendi et integraliter subleuandi · necnon ad vtilitatem monasterii, sicut necessarium fuerit, disponendi · Jn cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Scriptum Watzstena anno Domini 10 M^occc^olxxx^oprimo, jn festo sancti Petri aduincula /

På baksidan: Littera domini Anundi Ioansson super donacione argenti et pecunie

(*halvt kors*)

Sigill: runt av ofärgat vax, diameter 3,0 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 294; för bättre bevarat ex. se brev 1379 22/8, DS nr 10022): S' Anundi Ionsson [mil]itis. – Med brevet förvaras en lös sigillpåse av ofärgat tyg. 15

7 domini] *Över raden.*